

รายวิชา ศิลปะ

รหัสวิชา ศ๑๓๑๐๑ ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๓

เรื่อง ดนตรีในท้องถิ่น

ครูผู้สอน ครูจันทิมา อนุกุล

เรื่อง ดนตรีในท้องถิ่น

จุดประสงค์การเรียนรู้

- ๑) ระบุเครื่องดนตรีพื้นบ้าน ๔ ภาค
- ๒) จำแนกประเภทเครื่องดนตรีพื้นบ้าน ๔ ภาค
- ๓) เห็นความสำคัญและประโยชน์ของดนตรีต่อการดำเนินชีวิตของคนในท้องถิ่น

นักเรียนได้พบเห็น
เครื่องดนตรีพื้นบ้าน
อะไรบ้าง?

เครื่องดนตรีพื้นบ้าน
แบ่งออกเป็น ๔ ประเภท

ภาคเหนือ

ภาคกลาง

ภาคอีสาน

ภาคใต้

เครื่องดนตรี ภาคเหนือ

พิณเพียะ

เป็นเครื่องดนตรีพื้นเมืองล้านนาชนิดหนึ่ง
ลักษณะของพิณเพียะ สายของพิณเพียะ มีทั้ง ๒
สายและ ๔ สาย กะโหลกของ พิณเพียะทำด้วย
เปลือกน้ำเต้าตัดครึ่งหรือกะลามะพร้าว เวลาดีด
ใช้กะโหลกประกบติดกับหน้าอก ขยับเปิดปิดให้
เกิดเสียงตามต้องการ

สะล้อ

สะล้อ เป็นเครื่องดนตรีเครื่องสี
พื้นเมืองล้านนา ซึ่งสะล้อมีทั้ง ๒ สาย
และ ๓ สาย และเป็นตัวหลักมักนิยม
ใช้ขึ้นนำเพลงในวงกับเครื่องดนตรี
ชนิดอื่น ๆ เช่น สะล้อ ซอ ซึง

ซึง

ซึง เป็นเครื่องดนตรีประเภทดีด มี ๔ สาย แต่แบ่งออกเป็น ๒ เส้น เส้นละ ๒ สาย มีลักษณะคล้าย กระຈັบປີ แต่มีขนาดเล็กกว่า ชาวไทยทางภาคเหนือ นิยมนำมาเล่นร่วมกับ ปี่ซอ หรือ ปี่จุม และ สะล้อ

กระຈับปี

กระຈับปี เป็นเครื่องดนตรีประเภทดีด หรือพิณ ๔ สายชนิดหนึ่ง ตัวกะโหลกเป็น รูปกลมรีแบนทั้งหน้าหลัง ด้านหน้ากะโหลก มีแผ่นไม้บาง ๆ ทำเป็นหย่องค้ำสายให้ ตั้งขึ้น เวลาบรรเลงใช้นิ้วหัวแม่มือกับนิ้วชี้ จับไม้ดีด เขี่ยสายให้เกิดเสียง

สื่อวีดิทัศน์ใช้เพื่อการศึกษาเท่านั้น

ขอขอบคุณสื่อวีดิทัศน์

เพลง ลาวลำปางใหญ่

เผยแพร่โดย วิเศษดนตรี

เผยแพร่วันที่ ๓๐ ตุลาคม ๒๕๖๔

ที่มา <https://www.youtube.com/watch?v=Bq9ktbR1Ddl>

เครื่องดนตรี ภาคกลาง

กลองยาว

กลองยาว เป็นเครื่องดนตรี สำหรับตีด้วยมือ ตัวกลองทำด้วยไม้ มีลักษณะกลมกลวง ขึงด้วยหนังมีหลายชนิด ถ้าทำด้วยหนังหน้าเดียว มีรูปร่างมากใช้สอยในเวลาที่ เรียกว่า กลองยาว หรือ เถิดเทิง

ระนาดเอก

ระนาดเอก เป็นเครื่องตีชนิดหนึ่ง
ที่วิวัฒนาการมาจากกรับ โดยการเอากรับ
หลาย ๆ อันวางเรียงลาดลงไป แล้วแก้ไข
ประดิษฐ์ให้มีขนาดลดหลั่นกันน้ำตะกั่ว
ผสมกับขี้ผึ้งมาถ่วงเสียงโดยนำมาติดหัวท้าย
ของไม้สั้น ให้เกิดเสียงไพเราะยิ่งขึ้น

จะเข้

เป็นเครื่องดนตรีไทยประเภทเครื่องดีด
มี ๓ สาย ซึ่งได้รับอิทธิพลมาจากมอญได้
ปรับปรุงแก้ไขมาจากพิน นำมาวางดีดกับพื้น
เพื่อความสะดวก มีประวัติและมีหลักฐาน
ครั้งแรกในสมัยกรุงศรีอยุธยา

ฆ้องวง

เป็นเครื่องดนตรีที่วิวัฒนาการมาจาก
ฆ้องรางของอินโดนีเซีย สันนิษฐานว่ามีมา
ตั้งแต่สมัยสุโขทัย ส่วนประกอบของฆ้องวง
ใหญ่ประกอบด้วยลูกฆ้องและวงฆ้อง ลูกฆ้อง
มี ๑๖ ลูก ทำจากทองเหลือง

เดี่ยวระนาดเอก เพลงม้าย่อง ๓ ชั้น ทางครุบุญธรรม คงทรัพย์
ครุบุญธรรม คงทรัพย์ เป็นนักระนาดเอกศิษย์ครูเจียร และครูลาดี มาลัยมาดย์ ลำนันคนตรี
จ้างวางท้ว พาทย์โกศล ลำนันคนตรีไทยที่มีชื่อเสียงดังอนุบุรี ครุบุญธรรมเป็นผู้ประพันธ์ทางเดี่ยว
ระนาดเอกเพลงม้าย่อง ๓ ชั้น เป็นทางเดี่ยวระนาดเอกที่ผู้บรรเลงต้องใช้พลังกำลังในการบรรเลง
การผูกทางเพลงเป็นกลอนทางระนาดเอกแบบโบราณมีลักษณะเฉพาะตัวไม่มีลำนันคนตรีใดเหมือน
ตามแบบฉบับทางเสียงอนุบุรี กิตติศักดิ์ อยู่สุข คุริยางคศิลป์ป็นอาวุธ กลุ่มคุริยางคไทย ลำนันการ
ลึงคิด กรมศิลป์ากร ได้ต่อเพลงเดี่ยวระนาดเอกเพลงม้าย่อง ๓ ชั้นจากครูชลอ แสงม่วง ศิษย์ครู
บุญธรรม และเป็นผู้ถ่ายทอดทางบรรเลงเดี่ยวม้าย่อง ๓ ชั้นแก่ครารุธ พรหมจิตต์ คุริยางคศิลป์ป็น
ปฏิบัติอีกชั้นหนึ่ง

สื่อวีดิทัศน์ใช้เพื่อการศึกษาเท่านั้น

ขอขอบคุณสื่อวีดิทัศน์

การบรรเลงเดี่ยว ระนาดเอก เพลง ม้าย่อง

เผยแพร่โดย สำนักการสังคีต กรมศิลปากร

เผยแพร่วันที่ ๒๐ พฤษภาคม ๒๕๕๕

ที่มา <https://www.youtube.com/watch?v=Erl0AweGJno>

เครื่องดนตรี

ภาคอีสาน

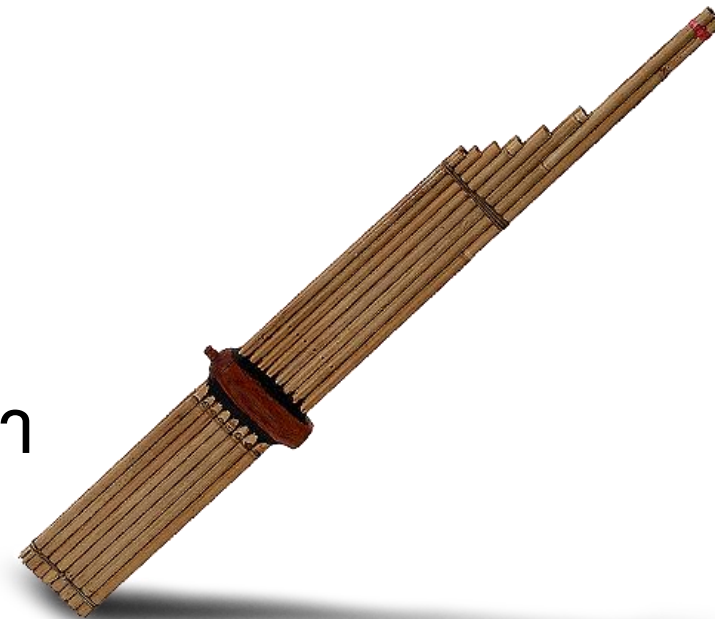
โหวด

โหวด หรือ “โบท” เป็นเครื่องดนตรี
ภาคอีสาน ประเภทเครื่องเป่า
มีรูปร่างเป็นทรงกระบอกคล้ายกับขลุ่ย
ทำจากไม้กู่แคนซึ่งเป็นไม้ซาง
ชนิดเดียวกับที่ใช้ทำแคน

แคน

แคน เป็นเครื่องดนตรีพื้นเมือง
ชนิดหนึ่งของประเทศไทย
และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (อีสาน)
ในประเทศไทย และถือเป็นสัญลักษณ์ประจำ
กลุ่มชาติพันธุ์ลาวอีกด้วย

โปงลาง

โปงลางมีวิวัฒนาการมาจากระฆัง
แขวนคอสัตว์เพื่อให้เกิดเสียงโปงลาง
ที่ใช้บรรเลงอยู่ในภาคอีสานมี ๒ ชนิด
คือ โปงลางไม้และโปงลางเหล็ก

สื่อวีดิทัศน์ใช้เพื่อการศึกษาเท่านั้น

ขอขอบคุณสื่อวีดิทัศน์

การบรรเลง วงโปงลาง

เผยแพร่โดย สำนักการสังคีต กรมศิลปากร

เผยแพร่วันที่ ๑๙ กรกฎาคม ๒๕๖๐

ที่มา <https://www.youtube.com/watch?v=XWhzbHw3ef0>

เครื่องดนตรี ภาคใต้

กลองชาตรี

กลองชาตรี เป็นกลองสองหน้า มีรูปร่าง
เหมือนกลองทัดทุกอย่างแต่ขนาดย่อส่วน
ใช้เป็นคู่เช่นเดียวกัน ใช้ทำหน้าที่ทับใน
วงปี่พาทย์เครื่องห้า หรือวงปี่พาทย์ชาตรี
ประกอบการแสดงละครโนรา
ใช้เล่นคู่กับโทนชาตรี

โทน

โทน เป็นชื่อของเครื่องหนัง ที่ซึ่งหนังหน้าเดียว
มีสายโยงเร่งเสียงจากขอบหนังถึงคอ
มีหางยื่นออกไปและบายปลาย
มีชื่อเรียกคู่กันว่า โทนทับ ตีด้วยมือข้างหนึ่ง
ส่วนอีกมือหนึ่งคอยปิดเปิด
ปลายหางที่เป็นปากลำโพง

ฆ้องคู่

ฆ้องคู่ เป็นฆ้องที่มี ๒ ใบมีขนาดเล็ก
เสียงต่ำใบหนึ่ง เสียงสูงใบหนึ่ง
ใช้ตีกำกับจังหวะ ชุดหนึ่งมีสองลูก
ลูกใหญ่ให้เสียงต่ำ ลูกเล็กให้เสียงสูง
ใช้บรรเลงในการเชิดหนังตะลุง
และละครโนราชาตรี

แตระ

แตระ หรือ แกระ คือ กรับ มีทั้งกรับอันเดียว
ที่ใช้ตีกระทบกับรางโหม่ง หรือกรับคู่
และมีที่ร้อยเป็นพวงอย่างกรับพวง
หรือใช้เรียวไม้หรือลวด เหล็กหลายอัน
มัดเข้าด้วยกันโดยตีให้กระทบกัน

สื่อวีดิทัศน์ใช้เพื่อการศึกษาเท่านั้น

ขอขอบคุณสื่อวีดิทัศน์

เพลง โนราห์ทำบท

เผยแพร่โดย กรมศิลปากร

เผยแพร่วันที่ ๑๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๒

ที่มา : <https://www.youtube.com/watch?v=aTxargtb9Bk>

กิจกรรม

เรื่อง ดนตรีในท้องถิ่น

ให้นักเรียนจับคู่เครื่องดนตรีพื้นบ้าน
ตรงกับภาคให้ถูกต้อง

กิจกรรม เรื่อง ดนตรีในท้องถิ่น

๑. ระนาดเอก

๒. กระຈับປີ

๓. ฆ้องคู่

๔. แคน

๕. กลองยาว

๖. พิณ

๗. แตรระ

๘. ฆ้องวง

๙. โหวด

๑๐. ซึง

ก. ภาคเหนือ

ข. ภาคกลาง

ค. ภาคอีสาน

ง. ภาคใต้

ឆេត៌យ

กิจกรรม เรื่อง ดนตรีในท้องถิ่น

.....**ข**..... ๑. ระนาดเอก

.....**ก**..... ๒. กระจับปี่

.....**ง**..... ๓. ซ้องคู้

.....**ค**..... ๔. แคน

.....**ข**..... ๕. กลองยาว

.....**ค**..... ๖. พิณ

.....**ง**..... ๗. แตรระ

.....**ข**..... ๘. ซ้องวง

.....**ค**..... ๙. โหวด

.....**ก**..... ๑๐. ซึง

บทเรียนครั้งต่อไป

เรื่อง

บทเพลงในท้องถิ่น

ดาวน์โหลดเอกสารเพิ่มเติมได้ที่ www.dltv.ac.th

รายวิชา ศิลปะ ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๓

